

Sygn. akt V Ga 242/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie Wydział V Gospodarczy w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Andrzej Znak**

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2016 roku w Częstochowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. Ś. (1)

przeciwko R. N.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda M. Ś. (1)

od wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie

z dnia 27 września 2016 roku

sygn. akt VIII GC 1648/15

zaskarżony wyrok uchyla i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Częstochowie, z uwzględnieniem kosztów postępowania za II instancję.

Sygn. akt V Ga 242/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 września 2016 roku Sąd Rejonowy w Częstochowie w sprawie VIII GC 1648/15 oddalił powództwo M. Ś. (2) przeciwko R. N..

Sąd Rejonowy wskazał, że w ramach prowadzonej działalności strony zawarły umowę, na podstawie której powód wykonał na zlecenie pozwanego przewóz, po czym zlecił I. K. spółce z o.o. we W. windykację należności wobec pozwanego. Spółka ta wezwała pozwanego do zapłaty, a ten w dniu 13 listopada 2014 roku uiścił należność

W ocenie Sądu Rejonowego istota niniejszego sporu sprowadzała się do ustalenia, czy powód może dochodzić od pozwanego zwrotu kosztów poniesionych na windykację należności tj. domagać się zapłaty kwoty dochodzonej pozwem.

Na wstępie zauważyć należy, iż umowa przewozu jest to umowa, w której przewoźnik zobowiązuje się w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa do przewiezienia za wynagrodzeniem osób lub rzeczy (art.774 k.c.). W przypadku zaś braku zapłaty wierzyciel ma prawo domagać się zapłaty wynagrodzenia wraz z odsetkami za opóźnienie (art.481 §1 i 2 k.c.).

Ponadto zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 8 marca 2010 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (w brzmieniu obowiązującym w październiku 2014 roku), wierzycielowi od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, bez wezwania, przysługuje od dłużnika z tytułu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności równowartość kwoty 40,00 Euro przeliczonych na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne (art. 10.1).

W przypadku natomiast gdy koszty odzyskiwania należności poniesione z tytułu opóźnień w zapłacie w transakcji handlowej przekroczą kwotę 40,00 Euro wierzycielowi przysługuje zwrot tych kosztów, w tym kosztów postępowania sądowego, pomniejszych o tę kwotę (art. 10.2).

Stosownie do treści art.6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Oznacza to, iż osoba, która powołuje się na przysługujące jej prawo i żąda czegoś od innej osoby zobowiązana jest udowodnić okoliczności faktyczne uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje. Zasada ta oznacza, iż na powódzie spoczywa ciężar udowodnienia faktów uzasadniających jego roszczenie (vide: m.in. uzasadnienie wyroku SN z dn. 3.X.1969 w spr. II PR 313/69 – OSNC 1970/9/147).

W przedmiotowej sprawie powód powołuje się na fakt zawarcia umowy windykacji należności od pozwanego, a także poniesienia z tego tytułu kosztów, których zwrotu domaga się od pozwanego. Pozwany zaprzeczył, aby istniały podstawy do obciążenia go takimi kosztami. Zaprzeczenie okolicznościom dokonane przez stronę procesową wywołuje ten skutek, iż istotne dla rozstrzygnięcia sprawy fakty stają się sporne i muszą zostać udowodnione. W razie zaś ich nieudowodnienia Sąd oceni je na niekorzyść strony, na której spoczywał ciężar dowodu (vide: postanowienie SN z 28.04.1978 w spr. III CRN 26/75). W ocenie Sądu powód nie spełnił tegoż obowiązku, nie przedstawił bowiem jakiegokolwiek dowodu potwierdzającego swoje stanowisko.

W tym miejscu zauważyć należy, iż rozpoznając sprawę Sąd nie uwzględnił wniosków powoda o przeprowadzenie dowodów z załączników do pozwu w postaci faktur VAT, potwierdzenia transakcji, noty księgowej oraz wezwania do zapłaty. Powód załączając powyższe „dokumenty” przedłożył jedynie ich niepoświadczony kserokopie. Zarówno w doktrynie jak o orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że niepoświadczona podpisem strony kserokopia nie jest dokumentem.

W przedmiotowej sprawie powód, pomimo reprezentowania przez zawodowego pełnomocnika nie złożył ani oryginałów dokumentów, ani ich właściwie poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii, tym samym Sąd odmówił wciągnięcia w poczet materiału dowodowego niewiarygodnych kopii dokumentów.

Zauważyć należy także, iż powód pomimo wezwania do osobistego stawiennictwa nie stawił się na rozprawę wyznaczoną na dzień 27 września 2016 roku, czym uniemożliwił przesłuchanie go w charakterze strony.

W konsekwencji wobec braku przedłożenia jakichkolwiek dowodów potwierdzających zawarcie umowy windykacji oraz wykazanie jej elementów przedmiotowo istotnych, w tym wysokość wynagrodzenia, stwierdzić należało, iż powód nie sprostował obowiązkowi wynikającemu z art. 6 k.c. i nie wykazał, aby przysługiwało mu wobec pozwanego roszczenie o zapłatę odszkodowania w wysokości poniesionych kosztów windykacji. Mając zatem powyższe na uwadze, roszczenie powoda uznać należało za bezzasadne i na mocy art. 10 ust 2 ustawy o terminach zapłaty transakcjach handlowych a contrario powództwo oddalić.

Od powyższego wyroku apelację złożył powód, zarzucając:

- naruszenie prawa materialnego tj;

- art. 6 kodeksu cywilnego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, wyrażające się w uznaniu, iż powódka nie sprostowała obowiązkowi wykazania okoliczności, które stanowią podstawę normatywną żądania pomimo, iż świadczą o tym załączone do akt sprawy kserokopie dokumentów,

-naruszenie przepisów postępowania, tj.:

- art. 129 §1 k.p.c. poprzez jego zastosowanie pomimo braku ku temu podstaw natury faktycznej i prawnej, wyrażające się w uznaniu, iż na powódce ciąży obowiązek złożenia oryginałów dokumentacji, pomimo braku takiego żądania ze strony pozwanej,

- art. 232 §1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, wyrażające się w naruszeniu zasady kontrydiktoryjności procesu i uznanie że niezłożeniu oryginału dokumentów w sądzie powinno skutkować oddaleniem powództwa, pomimo, że pozwany nie wystosował takiego żądania oraz nie zaprzeczył podjęciu wobec niego działań windykacyjnych przez firmę K. I. Sp. z o.o. ,

- art. 233 k.p.c. przez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, co doprowadził do niezasadnego przyjęcia, iż powód nie udowodnił faktów stanowiących podstawę normatywną żądania,

- art. 321 k.p.c. przez jego niezastosowanie i uznanie przez Sąd, że powódka nie wypełniła obowiązku złożenia oryginału dokumentów, pomimo że pozwany nie wystosował takiego żądania w trakcie procesu , co więcej pozwany przyznał, że prowadzone były względem niego działania windykacyjne.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 510 zł wraz z odsetkami ustawowym licznymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania za I i II instancję.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego na jej rzecz od powódki.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zarzuty skarżącego należało uznać za zasadne, co skutkowało uchynieniem wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie doszło do nierozpoznania istoty sprawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy Sąd pierwszej instancji w rozstrzygnięciu nie odniósł się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że nie istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. m. in. postanowienia: z dnia 23 września 1998r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22; z dnia 15 lipca 1998r., II CKN 838/97, niepubl.; z dnia 3 lutego 1999r., III CKN 151/98, niepubl. oraz wyroki: z dnia 12 lutego 2002r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36; z dnia 21 października 2005r., III CK 161/05). Podkreśla się jednak, że nie chodzi tu o niedokładności postępowania, polegające na tym, że Sąd pierwszej instancji nie wziął pod rozwagę wszystkich dowodów, które mogły służyć do należytego rozpoznania sprawy lub nie rozważył wszystkich okoliczności (postanowienie z dnia 3 czerwca 2011r., III CSK 330/10, niepubl.). Co do zasady zatem przez pojęcie „nierozpoznanie istoty sprawy” należy rozumieć nierozstrzygnięcie żądań stron, czyli niezalążnienie przedmiotu sporu. Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi bowiem w sytuacji, w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., gdy sąd nie rozpoznał zgłoszonego roszczenia, tzn. nie ustalił okoliczności faktycznych wskazywanych w pozwie oraz nie odniósł się do podstawy prawnej roszczenia (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2016 r., I CZ 37/16, LEX nr 2103705).

W niniejszej sprawie istota sporu sprowadzała się do ustalenia czy powód może dochodzić od pozwanego zwrotu kosztów poniesionych na windykację należności tj. domagać się zapłaty kwoty dochodzonej pozwem. Sąd Rejonowy nie rozważając powyższej kwestii uznał, że roszczenie nie zostało przez powoda wykazane z uwagi na złożenia przez niego jedynie kserokopii, które nie stanowią dokumentu.

Bez wątplenia niepoświadczona kopia (kserokopia, inna forma odzwierciedlenia treści) dokumentu nie jest dowodem, co nie oznacza, że każdorazowo podlega pominięciu przez sąd orzekający przy konstruowaniu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Mimo nieprzedstawienia przez strony dowodu w postaci dokumentu, do podstawy wyrokowania może być włączona wiedza uzyskana przez sąd w inny sposób, w tym powzięta od stron. Dotyczy to zarówno faktów powszechnie znanych (art. 228 § 1 k.p.c.), znanych sądowi z urzędu (art. 228 § 2 k.p.c.), przyznanych przez stronę przeciwną (art. 229 k.p.c.), jak i niezaprzeczonych przez stronę przeciwną (art. 230 k.p.c.). Następstwem przyznania, niebudzącego według oceny sądu orzekającego wątpliwości w związku z materiałem zgromadzonym

w aktach sprawy, jest wyłączenie konieczności przeprowadzania postępowania dowodowego co do przyznanych okoliczności faktycznych. Może ono dotyczyć ściśle określonej okoliczności faktycznej, lecz także wszystkich faktów składających się na podstawę faktyczną żądania powództwa (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2016 r., IV CSK 669/15, LEX nr 2147286).

Podkreślenia wymagało, że w niniejszej sprawie pozwany nie zaprzeczył prawdziwości przedłożonych przez powoda kserokopii ani nie kwestionował tego, że wobec niego było prowadzone postępowanie windykacyjne, co więcej wręcz przyznał w sprzecznie od nakazu zapłaty, że takie postępowanie było prowadzone, zarzucając niewspółmierność naliczonych kosztów windykacyjnych do wysokości jego zobowiązania wobec powoda. Pozwany ponadto podnosił zarzut dotyczący nie wyczerpania przez powoda drogi postępowania reklamacyjnego.

Podkreślenia wymagało, że artykuł 128 k.p.c. pozwala na dołączenie do pisma procesowego odpisów załączników (np. ich kserokopii) zamiast załączników w oryginale. Z art. 129 jednak wynika, że najpóźniej na rozprawie strona obowiązana jest okazać sądowi oryginały tych dokumentów, natomiast na żądanie przeciwnika obowiązana jest uczynić to jeszcze przed rozprawą. W procesie cywilnym obowiązuje zasada równości stron, która wymaga, żeby każda strona miała możliwość twierdzenia i replikowania na twierdzenia i wnioski drugiej strony. Strona powodowa kierując określone roszczenie przeciwko pozwanemu niewątpliwie subiektywnie przytacza jego podstawę faktyczną (art. 187 § 1 k.p.c.). Przytoczone fakty są jednakże przedmiotem dowodu, jeżeli z punktu widzenia prawa materialnego mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Z kolei pozwany, przeciwnik tej strony, przytacza fakty uzasadniające jego zarzuty przeciwko temu roszczeniu. Dowodzenie tych faktów jest zaś obowiązkiem samych stron (art. 6 k.c., art. 3, 126 § 1 pkt 3, art. 187 § 1 pkt 2, art. 232 zd. pierwsze i in. k.p.c.). (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2002 r., I CKN 1280/00 LEX nr 7835).

Jeżeli zatem pozwany nie zażądał przedstawienia oryginałów dokumentów powołanych w pozwie na podstawie art. 129 § 1 k.p.c., to Sądowi przysługiwała możliwość na podstawie art. 129 § 4 k.p.c. zażądania od strony przedstawienia dokumentu.

Skoro powyższe nie zostało uczynione w niniejszej sprawie, to tym samym nie było podstaw do uznania, że powód nie przedstawił dowodów na poparcie zasadności swojego żądania.

Należało podkreślić, że nie zachodzi obowiązek prowadzenia przez sąd drugiej instancji postępowania zmierzającego do wyjaśnienia rzeczywistej treści stosunków faktycznych i prawnych w sytuacji, gdy sąd pierwszej instancji zaniechał rozważenia poddanych przez strony pod osąd żądań i twierdzeń, jak również, gdy nie dokonał oceny przeprowadzonych dowodów i pominął mogące mieć wpływ na rozstrzygnięcie meritum sporu dowody zawnioskowane przez strony dla ustalenia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Konieczne staje się wówczas wydanie orzeczenia przewidzianego w art. 386 § 4 k.p.c., ponieważ ocena po raz pierwszy poddanych przez strony pod osąd żądań i zarzutów oraz twierdzeń i dowodów zgłoszonych na ich poparcie, a następnie wydanie orzeczenia co do istoty sporu, ograniczyłyby merytoryczne rozpoznanie sprawy do jednej instancji. Podkreślić przy tym należy, że merytoryczny charakter postępowania odwoławczego, nie oznacza że sąd drugiej instancji pełni taką samą rolę, jak sąd orzekający w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, mimo że postępowanie apelacyjne jest postępowaniem merytorycznym, to nie można pomijać, że przede wszystkim ma charakter kontrolny. Rozstrzygnięcie zatem po raz pierwszy określonych kwestii przez sąd apelacyjny, prowadzi do pozbawienia stron możliwości zgłoszenia ewentualnych zarzutów dopuszczalnych tylko w ramach zaskarżenia w toku postępowania dwuinstancyjnego (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 11 sierpnia 2016 r., I ACa 272/16, LEX nr 2137085, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 13 maja 2016 r., I ACa 43/16, LEX nr 2061952).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy powinien wziąć pod uwagę powyższe rozważania i dokonać oceny żądania powoda i podnoszonych przez pozwanego zarzutów w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Okręgowy na zasadzie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za obie instancje w trybie art. 108 § 2 k.p.c.